

2021-07-06
Dnr 2021:995
1 (7)

Framtidsgymnasiet i Sverige AB

Org.nr. 556575-5500

anna.jangbladjukic@academedia.se

Framtidsgymnasiet i Kristianstad

bo.berntsson@framtidsgymnasiet.se

Kvalitetsgranskning av reella möjligheter till grundläggande behörighet för elever på yrkesprogram

Skolinspektionen genomför med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) en tematisk kvalitetsgranskning. Syftet med granskningen är att bedöma kvaliteten i hur olika gymnasieskolor möjliggör för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola.¹

Med anledning av alla de utmaningar som skolor har att hantera under rådande pandemi fattar Skolinspektionen i denna kvalitetsgranskning beslut med rekommendationer utan krav på redovisning.

Denna granskning avser Framtidsgymnasiet Kristianstad belägen i Kristianstads kommun. Huvudman för skolan är Framtidsgymnasiet i Sverige AB. Totalt cirka 40 slumpvis utvalda gymnasieskolenheter ingår i granskningen. Framtidsgymnasiet Kristianstad är en av dessa. På skolenheten går 220 elever på något av enhetens följande yrkesprogram: bygg- och anläggningsprogrammet och fordon- och transportprogrammet. Skolinspektionen har genomfört två gruppintervjuer med elever, en gruppintervju med lärare, en intervju med skolans studie- och yrkesvägledare samt en intervju med rektorn. Intervjuerna genomfördes via videolänk den 19 maj 2021 av utredarna Annette Wisén och Marlene Giertz. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudman och skola. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut.

Skolinspektionen framhåller vikten av att de elever som har bidragit med synpunkter informeras om detta beslut.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras runt årsskiftet 2021/22.

¹ De kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola, och som inte ingår i de flesta yrkesprogram, är svenska 2 och 3, alternativt svenska som andraspråk 2 och 3, samt engelska 6. Dock ingår svenska 2/svenska som andraspråk 2 i de programgemensamma ämnena på vård- och omsorgsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet och engelska 6 på hotell- och turismprogrammet.

2021-07-06
Dnr 2021:995
2 (7)

Skolinspektionens beslut

Granskningen utgår från följande övergripande frågeställning:

I vilken utsträckning har elever på yrkesprogram reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp för det granskade området. En sammanställning av de författningar som granskningen utgår från finns bifogad som bilaga sist i beslutet.

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid Framtidsgymnasiet i Kristianstad i låg utsträckning har reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet och att utvecklingsområden finns.

Utifrån framtagna kvalitetskriterier rekommenderar Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete inleds med att

- skapa tydligare struktur för information och vägledning i fråga om grundläggande behörighet, så att varje elev kan stärkas i att göra medvetna och välgrundade val, samt
- följa upp och analysera skillnader mellan olika yrkesprogram och mellan olika elevgrupper.

Skolinspektionens bedömningar

Reella möjligheter för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet

Här bedöms kvaliteten i skolans arbete i förhållande till hur skolan:

- Informerar och vägleder elever
- Organiserar och planerar behörighetsgivande kurser
- Följer upp och analyserar skillnader mellan olika yrkesprogram och mellan olika elevgrupper

Eleverna får viss information och möjlighet till vägledning inför sina val

Granskningen visar att eleverna får information om vilka kurser de behöver välja för att få grundläggande högskolebehörighet, men att det saknas en tydlig och känd struktur för informationen och den individuella vägledningen som är kopplad till valet. Att rektorn håller i informationen om själva valprocessen är tydligt, men i övrigt

2021-07-06
Dnr 2021:995
3 (7)

framkommer i intervjuerna en blandad bild av hur eleverna ges information. Studie- och yrkesvägledaren säger att hen emellanåt informerar elever i grupp i klasserna i både år 1 och 2, något som lärarna inte känner till. Rektorn uppger att eleverna ges information klassvis endast i år 1 och att hen har en förhoppning om att lärarna i svenska och engelska informerar eleverna, vilket lärarna berättar att de gör. De intervjuade eleverna har ingen tydlig bild av vem som ger information och när. Den enda skriftliga informationen eleverna får är den valblankett som delas ut i samband med individuella valet och som främst beskriver vilka förkunskaper som skolan kräver för att elever ska kunna läsa kurserna.

I intervjuerna framkommer att det är elevernas ansvar att initiera individuella vägledningssamtal, snarare än att skolan har en tydlig och känd struktur för samtalen. Visserligen säger en mentor att hen tar upp frågor om grundläggande behörighet i utvecklingssamtal och studie- och yrkesvägledaren säger att hen brukar passa på att prata med elever om nyttan av högskolebehörighet när de sitter i bilen på väg till elevens arbetsplatsförlagda lärande (APL). Dock framkommer i intervjuer med rektorn, elever samt lärare och mentor att det saknas en struktur för hur och när vägledningssamtalen ska ske.

Utbildningen är organiserad så att alla elever ges möjlighet att läsa behörighetsgivande kurser

Av granskningen framgår att Framtidsgymnasiet i Kristianstad organiserar utbildningen så att eleverna har möjlighet att läsa de behörighetsgivande kurserna. Eleverna kan läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet som individuellt val och utökat program. Skolan har organiserat och schemalagt utbildningen så att de behörighetsgivande kurserna inte krockar med andra kurser eller med APL. I intervjuer med både rektorn och studie- och yrkesvägledaren framkommer att det finns en stor flexibilitet på skolan när det gäller att erbjuda elever olika alternativa organisatoriska lösningar för att de ska kunna läsa kurser som ger grundläggande behörighet. Exempelvis kan eleverna läsa engelska 6 i både år 2 och 3. Elever i behov av stöd har samma möjligheter till stöd oberoende av om de läser en behörighetsgivande kurs eller en karaktärsämneskurs och oavsett om kurserna läses som individuellt val eller utökat program.

Rektorn följer inte upp elevers val av behörighetsgivande kurser

Granskningen visar att det inte sker någon systematisk uppföljning eller analys av varför eleverna väljer, respektive inte väljer, att läsa kurser som ger grundläggande behörighet. Uppgifter om i vilken omfattning elever fullföljer kurserna är heller inget som sammanställs eller analyseras på skolan. Rektorn uppger i intervjun att även om elevernas val av behörighetsgivande kurser inte följs upp, har han en uppfattning om vissa skillnader mellan olika program och inriktningar, och om faktorer som kan påverka elevernas val av kurser. Rektorn ger exempel på att det oftare är elever vid transportinriktningen som läser kurserna, vilket kan bero på att det är en mer teoretisk inriktning än de övriga inriktningarna på skolan. Vidare säger rektorn att det är svårt att se något mönster i hur flickor respektive pojkar väljer, då det främst är pojkar som studerar på skolans två yrkesprogram.

2021-07-06
Dnr 2021:995
4 (7)

Rekommendation

Sammanfattningsvis visar granskningen att Framtidsgymnasiet i Kristianstad organiserar de högskoleförberedande kurserna så att eleverna har möjlighet att läsa de kurser som ger grundläggande behörighet. Det framkommer att eleverna ges information om kurser som ger grundläggande behörighet samt har möjlighet till individuell vägledning kring valet, men att det saknas en tydlig och känd struktur för informationen och den individuella vägledningen.

För att ytterligare höja kvaliteten i utbildningen rekommenderar Skolinspektionen att arbetet med information och vägledning utvecklas och struktureras över tid, och att olika roller och ansvarsområden tydligare definieras och samordnas. Ett tydligare strukturerat arbete med information och vägledning kan bidra till att stärka elevernas möjligheter att göra medvetna och informerade val. Till exempel skulle information även kunna ges till vårdnadshavare och enskild vägledning skulle kunna erbjudas alla elever inför valet av behörighetsgivande kurser. Vidare kan skolan förtydliga den skriftliga informationen till eleverna så att nyttan med de olika valen tydligt framgår, samt valens möjligheter och konsekvenser. Skolinspektionen vill i sammanhanget tydliggöra vikten av att den information som eleverna får är korrekt. Informationen kan klargöra vilka förkunskaper som är bra för eleverna att ha om de väljer de högskoleförberedande kurserna, men felaktigheter i informationen ska inte hindra elever från att välja dessa kurser.

Vidare rekommenderar Skolinspektionen att rektorn följer upp och analyserar skillnader i val av behörighetsgivande kurser mellan olika program och olika elevgrupper. En ökad kunskap om orsakerna till hur olika elevgrupper väljer kan bidra till att skolan uppmärksammar eventuella hinder som leder till att elever inte väljer att läsa högskoleförberedande kurser. Utifrån den kunskapen kan skolan vid behov anpassa informationsinsatser och sin organisation för att underlätta för eleverna att göra medvetna val.

Skolinspektionen avslutar med detta beslut denna granskning.

På Skolinspektionens vägnar

X Ylva Gunnars

Beslutsfattare
Signerat av: Ylva Gunnars

X Annette Wisén

Föredragande
Signerat av: Annette Wisén

I handläggningen av ärendet har även utredaren Marlene Giertz deltagit.

Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 8 §

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

2 kap. 10 §

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

2 kap. 29 §

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

4 kap. 3 §

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

4 kap. 4 §

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 §

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

15 kap. 19a §

Varje elev ska ha en mentor som ska följa elevens kunskapsutveckling och studiesituation med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet. Mentorn ska särskilt uppmärksamma tecken på att eleven kan behöva stöd och i så fall skyndsamt informera berörd skolpersonal.

15 kap. 20 §

Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal).

En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

16 kap. 3 §

Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning.

Alla elever på yrkesprogram ska inom ramen för sin gymnasieutbildning ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå.

26 kap. 19 §

Statens skolinspektion ska granska kvaliteten i sådan utbildning och annan verksamhet som står under dess tillsyn eller under tillsyn av en kommun enligt detta kapitel.

Gymnasieförordningen (2010:2039)

4 kap. 5 §

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får erbjudas som programfördjupning för varje program.

4 kap. 7 § första–fjärde stycket

Huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val.

Eleven har dock rätt att inom utrymmet för individuellt val läsa

1. en kurs i idrott och hälsa utöver vad som finns på studievägen,
2. minst en kurs i estetiska ämnen, och
3. de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet på grundnivå om eleven går på ett yrkesprogram.

Undantag från vad som föreskrivs i andra stycket 1 och 2 får göras om det finns synnerliga skäl.

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får ingå i de ämnen som avses i andra stycket 2.

4 kap. 23 §

En elev får delta frivilligt i undervisning i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl kurserna på den ordinarie studievägen som de frivilliga kurserna (utökat program). Beslutet fattas av rektorn.

En elev på ett yrkesprogram i gymnasieskolan har utan särskilt beslut rätt att som utökat program läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå. Huvudmannen är dock bara skyldig att tillgodose detta om eleven senast vid utgången av det andra läsåret har anmält att han eller hon vill läsa de aktuella kurserna.

En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i 16 kap. 18 § respektive 19 kap. 20 § skollagen (2010:800).

Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan**2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv**

Personalen ska, efter en av rektorn gjord arbetsfördelning, bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke, samt informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund.

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks, eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier, studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke, samt skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov.